

Oponentní posudek disertační práce

oponent: Ing. Václav Křivohlávek, CSc.

Téma disertační práce: **POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU**

Autorka práce: Ing. Jana Zárybnická

Ing. Jana Zárybnická vypracovala svou disertační práci na téma „Pojištění odpovědnosti za škodu“ na Západočeské univerzitě v Plzni ve studijním programu Teoretické právní vědy v oboru Občanské právo. Předkládaný oponentní posudek je oponentem vypracovaný v souladu s čl. 50 odst. 8 Studijního a zkušebního řádu ZČU v Plzni a obsahuje základní vyjádření a stanoviska oponenta k práci jako celku i k jednotlivým jejím částem.

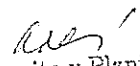
Z obsahu disertační práce je zřejmé, že si autorka předsevzala zpracovat komplexně problematiku pojištění odpovědnosti právně a teoreticky pokud možno v plném rozsahu a ilustrovat jednotlivé vybrané problematiky praktickými příklady, zejména ze své mnohaleté odborné praxe a to k datu 1. 12. 2011. Vzniklo tak dílo, které má včetně přílohové části 286 stran, rozčleněné do šesti kapitol vzájemně na sebe navazujících. Formou zpracování, propojením teorie a praxe, se jedná o dílo jedinečné, které může být a jistě bude výchozím materiálem dalších, v jednotlivých pasážích podrobnějších analýzách a studiích. V odborné literatuře neznám podobnou obsahově a rozsahem zaměřenou publikaci. S ohledem na výše uvedené považuji disertační práci za významné dílo jak pro obor Občanské právo, tak pro související obory, zejména pro obor Pojišťovnictví. Nezanedbatelným přínosem je pro svou využitelnost při studiu problematiky na školách s právnickým zaměřením i se zaměřením ekonomickým, resp. finančním. Je velmi dobře, že byla již jako kniha v roce 2010 publikována (Zárybnická, J., Schelle, K.: Pojištění odpovědnosti za škodu (historie a současnost), KEY Publishing s.r.o. Ostrava, 2010 ISBN 978-80-7418-061-3) a může být využívána jako kvalitní učebnice.

Autorkou zvolený postup řešení a tedy i zpracování disertační práce považuji za správný. Vychází v první kapitole ze základních pojmů – členění pojištění odpovědnosti za škodu podle pojistně právního vztahu, podle subjektu, jehož odpovědnost za škodu má být pojištěním kryta a podle rizika, které má být do pojištění přijato. Druhá, svým rozsahem i obsahem významná kapitola již analyzuje pojem „právní odpovědnost“ a předpoklady vzniku této odpovědnosti. Škoda je v této části práce považována jednak za majetkovou újmu, jednak za újmu nemajetkovou. Ve třetí kapitole, opět z obsahového hlediska rozsáhlé, autorka práce po krátkém exkursu do problematiky zákonného pojištění zpracovává problematiku pojištění soukromých (smluvních) dobrovolných i povinných.

Časový, územní a věcný rozsah pojistné ochrany je zpracován v kapitolách 4 a 5. Výchozí bodem specifikace věcného rozsahu pojistné ochrany v pojištění odpovědnosti za škodu je pro autorku práce fakt, že pojištění odpovědnosti za škodu je výlučně sjednáváno jako pojištění proti vyjmenovaným pojistným nebezpečím. Postupně jsou v kapitole 5, po vysvětlení základního věcného rozsahu pojistného krytí, uvedena rizika, která jsou na základě dispozitivních ustanovení v pojistných podmínkách pro pojistitele přijatelná. Konkrétně pak rizika standardně pojistitelná formou připojištění, rizika obtížně pojistitelná a rizika obvykle nepojistitelná. Práce je uzavřena poslední šestou kapitolou zaměřenou na rozsah pojistné ochrany ve vybraných pojištěních. Tato kapitola ilustruje vybraná pojištění, rozsahem pojistného krytí specifická, jako např. pojištění odpovědnosti za škodu, způsobenou vadným výrobkem, pojištění odpovědnosti za škodu dopravce a zasilatele, pojištění profesní odpovědnosti a pojištění odpovědnosti za finanční škody dozorčích rad, představenstev a vedoucích pracovníků podniků.

A nyní ještě pár poznámek a dotazů k jednotlivým vybraným částem disertační práce:

1. Autorka se již v Úvodu své práce odkazuje na směrnice EU pro pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a pro pojištění odpovědnosti mezinárodních dopravců. Tato pojištění jsou pak v dalším textu práce podrobněji analyzována. Jak je to ale s dalšími pojištěními odpovědnosti, kterých jsou již desítky a v práci jsou uvedeny. Jsou také předmětem evropských směrnic? Považuji takový fakt za velmi podstatný v souvislosti s existujícím principem „jednotného evropského pasu“. V závěru práce autorka pouze na str. 255 konstatuje, že z hlediska vlastních zkušeností získaných v koncernu Uniq a International „je rozsah služeb, poskytovaných českými právními subjekty, provozujícími pojišťovací činnost na českém pojistném trhu na srovnatelné úrovni s ostatními státy EU“. Dále uvádí názor, že „EU bude trvat ještě dlouhou dobu (pokud se tak vůbec stane), aby určitá odpovědnost za škodu byla v národních právních předpisech jednotlivých států EU upravena alespoň v základním legislativním rámci shodně“.
2. Jak je uvedeno v kapitole č. 1, transformace zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu způsobenou úrazem nebo nemocí z povolání (nejedná se o pojištění rezervotvorné!), byla provedena již v roce 2006 zákonem č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců. Účinnost tohoto nového zákona byla již několikrát odložena, naposledy k 1. lednu 2013. Autorka práce vyslovuje názor, že jsou tyto odklady projevem zájmu o demonopolizaci takového pojištění, na str. 95 pak podrobněji charakterizuje situaci zejména České správy sociálního pojištění, které byl zákonem svěřen provoz úrazového pojištění. Jak je problematika úrazového pojištění v jiných evropských státech, např. v Rakousku nebo v Německu?

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
oddělení pro vědu a výzkum

3. Hlediska právní odpovědnosti za škodu a právní úpravy pojištění odpovědnosti za škodu jsou na více než 100 stranách obsahem kapitol 2 a 3. Autorka správně připomíná, že naše právo prozatím upravuje náhradu škody pouze ve vztahu ke škodám majetkovým a ve vztahu k újmám na zdraví a na životě, přičemž některé nemajetkové újmy tvoří součást náhrady škody na zdraví, a to na základě výslovného ustanovení zákona. Návrh nového občanského zákoníku již problematiku upravuje, avšak z osobní poznámky č.235 na str. 86 plynou určité rozpaky nad schválenou úpravou. Je naznačená situace řešitelná?
4. V závěru autorka shrnula získané poznatky, přihlásila se k pokračování ve sledované problematice, a to zejména pro pojištění odpovědnosti za škodu v nákladové dopravě. Závěrečný dotaz na autorku práce v návaznosti na výše uvedené zní: proč právě tuto problematiku si autorka vybrala pro své další vědecko-výzkumné aktivity?

Disertační práci jako celek hodnotím pozitivně, z textu je zřejmá nejen vysoká odbornost autorky, ale také mnohaleté zkušenosti, prezentované praktickými příklady. Záměrem autorky bylo komplexně analyzovat problematiku pojištění odpovědnosti za škodu v plném rozsahu, což splnila. Takový cíl ale možná poněkud zkomplikoval snahu o obsahovou vyváženost jednotlivých kapitol z hlediska hloubky provedené analýzy a samozřejmě se nutně projevil v rozsahu práce. Ing. Zárybnická zcela jednoznačně prokázala svou schopnost analyzovat pro disertační práci vybranou problematiku pojištění odpovědnosti za škodu, svou schopnost pracovat s literaturou tuzemskou i zahraniční (bohatá bibliografie v příloze) a svou schopnost samostatné tvůrčí práce.

Předloženou disertační práci Ing. Jany Zárybnické doporučuji k obhajobě.

Václav Křivohlávek

Ing. Václav Křivohlávek, CSc.

Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., Praha

Zástupce vedoucího Katedry bankovníctví a pojišťovnictví

Zépačočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
oddělení pro vědu a výzkum